

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrtí roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
 EDVARD SÁNDORFI.
 Majiteľ a vydavateľ :
 JAN MOLNÁR

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
 Sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Mogen-doved víťazí nad krížom.

Kde? Temer v celej z väčšej časti už sožidovšteľ Europe, ale najviac a najväčšmi v tomto našom už celkom sožidovštelom Maďarorságu, vlastne už židóorságu. Že je tomu tak, smutná zkušenosť nám o tom svedectvo vydáva, vidíme to na vlastné oči.

V Budapešti židozедnárski liberálno-tatárski holomci zo svätého odznaku koruny uhorskej v

university pođlamovali kríže, tiež i na iných viacerých obrazoch a na miesto sv. kríža kladú židovský šesťuhelník, židovskú to hviezdu «mogen-doved» rečenú. Lanského roku v auguste na meniny jeho Veličenstva židovský rabín Schück Mayer v Onode na synagoge dal vyvesiť uhorský trikolorový prápor, na odznak u však uhorského címeru, uhorskej koruny, na miesto kríža dal pripevniť «mogen-doved». Týmto činom bol nielen sv. kríž, ale i címer uhorskej krajiny, ba áno i

Boj s vlkmi.

sama kráľovská koruna zneuctená, potupená, zhanobená. Áno, týmto činom bol zneuctený, zpotupený, zhanobený i všetok kresťansko-katolícky ľud uhorskej krajiny.

A čo sa stalo zhanobiteľovi kríža rabínovi Schück Mayerovi? Bol snáď pre to, tak jak to zaslúžil potrestaný? No to! za to sa mu ani len jeden vlas na hlave neskrývil. Súd ho celkom za nevinného vyhlásil, a židozedsnárske, liberálno-tatárske jako k. pr. židokošúťovský «Egyetértés» noviny za to zhanobenia kríža Schücka rabína ešte vychvalujú, menujúc ho «derék magyar rabinus, derék magyar ember, derék hazafi».

A židozedsnárska, liberálno-tatárska vláda čože na to? Smeje sa a schvaľuje to.

Mnohí sa tomu divia, nevediac pochopiť, prečo sa to tak u nás všetko deje. Ja však nič sa tomu nedivím, že sa to tak deje, že «mogen-doved» nad krížom víťazí; veď viem: že židia, zedsnári, liberálni tatári a všetci neznabohovia, nevercovia sú jedna banda, a všetci sú pangarty jedného otca, totižto satanáša; o všetkých platia slová Kristové «Vos ex patre diabolo estis» t. j. «vy z otca diabla ste». Diabol ale kríž velice nenávidí, a tedy i jeho pangarty, faťúchy kríž tiež nenávidia. Dľa slov sv. Pavla apoštola, kríž je i terajším židom pohoršenia, kríž je i terajším moderným pohanom totižto zedsnárom, liberálnym tatárom a všetkým neznabohom, nevercom, bláznovstvom, preto všetká táto prekliata, zlorečená, kliatbou Božou ztížená háveď, sberba satanášova pekelným škrekom vreští: «Preč s Kristovým krížom, dolu do prachu, do blata s ním, pošliapme ho, zničme ho tak, aby po ňom ani znaku nezostalo! Pozdvihnime, povýšme si náš milý mogen-doved», slavne si ho všade postavme na miesto nám tak hrozne nenávideného kríža! My nechceme, aby ten pre nás tak pohoršlivý a bláznovský kríž, ale aby nám milý «mogen-doved» nad nami panoval! V tomto znamení my zvíťazíme, v tomto znamení je naša a celého nášho orságu spása! Len my, ktorí stojíme pod «mogen-doved» a ho oslavujeme, sme «derék magyar emberek, derék hazafiak»; tí ale ktorí stoja pod krížom a ho oslavujú, tí sú panszlávok, hazaárulók. Éljen a mogen-doved! Éljenek a mogen-dovedisták!

Hľa, takto sa deje v tomto našom sožidovštelom, sozedsnársťelom orságu. Napokon sa ešte

lahko, veľmi ľahko stať môže, že mogendovedovci budú ešte i z našich katolíckých väzí a kostolov kríže ztrhávať a na miesto kríža «mogen-doved» klásť, a židozedsnárska, liberálno-tatárska vláda bude sa na to smiať a to schvaľovať, a strážcovia kríža budú sa na to všetko ľahostajne dívať a mlčať, «mlčať jako psi nemí, ktorí nevedia štekať» «latrare non audentes, ne in titulo et vitulo periculum patiantur». Budú si pri všetkom tom v svojom zalúbenom hnilom pokoji pohodlne, pekne, krásne buvičkať a chrapkať. Či nie?

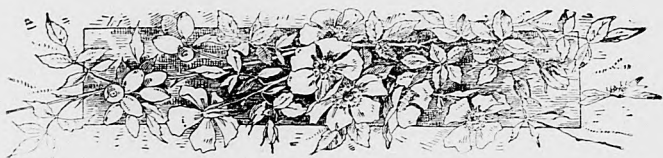
Veru, veru všetkým právom môžeme nad uhorskou krajinou žalostne spievať:

Ach biedna si biedna uhorská krajina,
Lebo fa sožiera kazárska prašina.
Uhorská krajina, ty si sama vinná.
Že fa tak sožiera kazárska prašina
Lebo tys kazárov emancipovala,
Tým si sa prašine sama odovzdala.
A nevzchopíšli sa uhorská krajina,
Celkom fa sožerie kazárska prašina.

Áno, pôjde-li to u nás ešte ďalej tak jako dosaváď, tedy beda tebe uhorská krajina, isto-iste sožerie fa celkom i morálne i materiálne kazárska prašina. Potom už i nad tebou môže niektorý derék magyar rabinus k. pr. Schück Mayer držať pohrabnú reč, tak jako nedávno držal žid dr. Ellenbogen vo Viedni pri jednej príležitosti nad Austriou tymito slovami: «. . . Oesterreich, du alter Cadaver, du hast im Leben nichts getaugt. Friede deiner Asche!» (Heiterkeit und Beifall). Und die Polizei in ihrer Huld, nahm alles hin in Geduld. (Viď «Katholisches Vereinsblatt» Nr. 24. pag. 3. Wien 1900. 15. Dezember. T. j. «Austria, ty stará zdochlina, ty si v celom živobytiu tvojom vždy bola naničhodná. Pokoj tvójmu popolu!» (Veselost a pochvala). A policia vo svojej láskavosti všetko to prijala v trpezlivosti. T. j. Ellenbogenovi za to sa nič nestalo. Tak, jako hovorím, i nad tebou moja milá uhorská krajina, keď fa celkom sožerie kazárska prašina, bude môcť nejaký židák «derék magyar ember hazafi rabinus» držať pohrabnú reč tymito slovami: «uhorská krajina, ty stará zdochlina, ty si v celom živobytiu tvojom vždy bola naničhodná. Pokoj tvójmu popolu!» A židozedsnárska liberálno-tatárska vláda vo svojej láskavosti, príjme všetko to v trpezlivosti. A všetci mogendovedovci budú k tomu tleskaním rúk dávať svoju radosť a pochvalu. A po pohrabnej reči, všetci židozedsnári

liberálni tatári mogendovedisti, všetká neverecká, neznabožská háveď, sberba satanášova zaspieva ti «De profundis a Requiescat!» a na tvojej mohyle v divokých orgiách budú tancovať židovský kankán. I budú o tebe tiež platíť slová Jeremiáša proroka, ktoré reknul o Babylone: «Chceli sme Babylon — Magyarország — uzdraviť, ale nebol uzdravený; opustme ho teda, lebo až k nebesám prišiel súd jeho». (Jeremiae 51. 9.)

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

Nový politický klub ľudovej strany. V Kečkeméte sišli sa poprední mešťania a požiadali z našich poslancov gr. Zichyho, Rakovszkého a Jána Molnára, by došli k nim na valné shromaždenie zariaďujúceho sa ľudového klubu.

13. t. m. s veľkou oduševnenosťou odbývalo sa toto shromaždenie v prítomnosti horespomenutých pánov poslancov, ktorých veľmi milo prekvapila tá bedlivá oddanosť Kečkemétčanov strane ľudovej. Poznať, že sú tamojší ľudáci rozumní ľudia, dobre pochopujúci toho, že len smelosť a neustúpnosť je nám zárukou istého víťazstva. Bár by na všetkých stranách podobnou horlivosťou zariaďovali sa naši statní ľudáci. — Nakoľko vieme, ľud je všade úprimne oddaný ľudovej strane, aj vzdelaný je na toľko, že bude sa vedieť aj samostatne zariadiť. Nože, čas je už tu, aby neohrozene začali sme na všetky strany sa stavať do radov. — Liberáli opierajú sa najviac na noviny a na svojich politických agentov, totižto pisárov, zvero-lekárov, pohrabáčov a p. Dozvedáme sa, že títo páni všade nespokojujú ľud a natiskujú mu liberálne slovenské noviny, a niektorí, len aby sa týchto pánov ztriasli, skutočne predplácajú si na mesiac na dva. Upozorňujeme našich priaznivcov, aby boli na stráži a poučovali a posilňovali slabúchov. Choďte teraz Bratia s našimi časopismi z domu do domu, aby sa ľud všade dočítal mohol pravdy o svojej biede a o krivdách svojich. Vysvetľujte im naše písma vetu za vetu, aby tomu dobre porozumeli a takto si «Kresťana» zamilovali. Vykonáte takto bohumilú prácu a získate si u Boha viacej zásluh, ako keby ste snáď peňažité obete venovali v prospech našich spravodlivých bojov.

Už vycerujú zuby!

totižto vlasteneckí Koššuthisti, títo Arcimaďari nad všetkých Maďarov. Asiže vycerujú oni svoje zuby na majetky cirkevné, predbežne len na majetky mníchov a mnišiek.

Teraz, keď vo Francúzsku práve pretriasajú zákon namierený proti rozličným radom mníchov, aj naším arcivlastencom začínajú kypeť sliny pažravé — ľúbili by si takto podeliť majetky, budovy, kríže, kalichy, zvony a iné náradia mníchov a mnišiek. — V svojich novinách «Egyetértés» už vyrátali, že toho majetku všetkého učini asi 25 millionov zl.

Nech teraz každý vážne rozmýšľa nad tým, že kam nás zavedie to novomódné židovskoliberalne hazafictvo. Ono nás isto-iste pripraví o všetky tak ťažko nadobudnuté, nábožným ľudom za dlhé stáletia poskladané majetky. Robí sa to všetko síce z nenávisti oproti kresťanstvu, ale to prikrývajú tým, že to vyžadujú vlastenecké záujmy. Hlásajú to tí istí páni, ktorí nevedia na sneme iného povedať, jako v prospech vraj Maďarskej krajiny všetko napádať, čo je kresťanské. Vypasený Komjáthy ešte v lete napadnul mnišky, že sú nie dobré vlastenky, lebo že sa modlievajú aj po nemecký a že keď kašlú, to že tiež nie po maďarský. Títo istí páni boli to, ktorí vohnali liberálnu vládu do cirkevnej politiky, a zavesili nám na krky civilný sobáš, matriky, beznáboženstvo a recepciu židov ku upevneniu vraj maďarského štátu. A títo istí páni budú žiadať, aby sa v tej vlasteneckej práci ďalej pokračovalo. Matriky a civilní farári, bezkonfesionálne maďarské štátne školy, ôvody a opakujúce školy budú vždy viac a viac výdavkov potrebovať. A tu sa potom povie: tieto matriky a školy a iné ustanovizne sú všetko životnou potrebou maďarsko-národného štátu; tedy kto je pravý vlastenec, musí tieto podporiť majetkom, ba aj krvou; a keď sú mnísi alebo mnišky nevlasteneckí, treba im pobrať majetky na naše vlastenecké ciele. Takto budú hovoriť. A budete vidieť, že naša cirkev dokáže sa slabou proti takýmto blúzneniam. Veď už doteraz mnohé ztraty utrpela cirkev uhorská k vôli vlastenectvu tomuto bezbožnému. Nuž a kto povedal «a», volky-nevolky bude museť povedať aj «b».

Majetky biskupov a iných svetských hodnostárov teraz ešte nenapádajú, bo vedia, že títo by sa bránili. Lež keď týmto dajú predbežne pokoj, tým istejšie môžu rátať na to, že ubohí mnísi ostanú bez obrany.

Na to ale naši vlastenci nepomyslia, že nielen mnísi majú majetky, z ktorých mnoho tisíc ľudu sa vyučuje a živí, lež že aj bruchatí židia majú tu v Uhorsku aspoň tristorázy toľko millionov, o ktorých nikto nevie, zkadiaľ ich nabrali. Rothschild, Springer, Hirschovi nápadníci, Popper, Haas a Deutsch a vyše sto peštianskych millionárov, to je pes? A či by sa u týchto nesmierných boháčov nemohlo takto o mnoho výdatnejšie podrezovať, ha? No len no! Len berte, čo neni vaše, ale potom prinde rad aj na vás!

Ruský štátny rozpočet.

Na rok 1901. rozpočtuje sa 1730 millionov rublov riadneho a 1 pol mill. mimoriadneho príjmu, z pokladničnej hotovosti 57 millionov príjmu, spolu asi 1789 a pol millionov; riadných výdavkov na 1636 a pol millionov.

Objasnenie ruského rozpočtu obsahuje veľavýznamné

prejavý ohľadom svetovej politiky. Pevnou vôľou ruského cára je, aby svoju nepodvratnú mierumilovnosť v úplnú platnosť uviedol keď cár začal hlásať myšlienku všeobecného ozbrojenia, tak to konal k vôli svojim pozitívne-kresťanským zásadám, pred ktorými klania sa cár i jeho ríša. Postup v Číne vedený bol tiež v tom smere, aby docielený bol pokoj. Ruské zbrane prišli do ohňa len vtedy, keď Čína siahla po ruskom majetku a znebezpečila Blagovješčensk. Krvepreliatím Rusko i v Mandžurii vyhýbalo. Ovšem na ochranu svojej ríše vykoná Rusko, čo treba, a ani je nie Rusko mieru-milovné preto, že by slabosť cítilo, ale v povedomí svojej sily. — Rusko, ktoré sa za krátku dobu na tak vysoký stupeň pokroku vyšvihlo, sa nebojí žiadného nebezpečenstva, z ktorejkoľvek strany by mu hrozilo. Vediacou zásadou bude cárovi i na ďalej zásada kresťanská a zásada tá, aby bezpečnosť Ruska spájala sa s mieru-milovnosťou. Udalosti na asiatskom východe svedčia za to, že Rusko bezpečne môže hľadať do budúcnosti.

Vojna v južnej Afrike.

Už dávno hovorilo sa, že je vojna táto skončená a generál lord Roberts hrdo bol oznámil svojej kráľovnej, že Transvaal a Oránž sú premožené a pripojené k anglickým kolóniam.

Ako ale najnovšie udalosti ukazujú, Angliu ešte dlho bude hlava boľeť od tejto nešťastnej a nespravdlivej vojny. Búrsky generál De Vette postavil zase všetko na nohy a dnes preháňajú si Angličanov zase až milá vec. Angličanom jejich množstvo veľiké nič neosoží, lebo schádza im na potrave, keď že Búri ustavične kazia železničné dráhy tak, že nemožno na čas potravné zásoby dopratať.

A zakaiaľ Angličani unujú sa na území republík, zatiaľ Búri vyrútili sa von a vtrhli na územie Angličanov do Kapska a to so všetkých strán, tak že generál Kitchener nevie čo teraz robiť. Pýtal 25.000 mužov nového vojska, ale mu neposlú len 10.000, aj títo kto vie kedy až doplaví do Afriky.

Novšie zprávy sú:

Z Londýna, 14. jan. Lord Kitchener z Pretorie oznamuje, že v posledných dňoch bolo niekoľko nepatrnejších srážok, v ktorých Angličania odbili búrske nápady. Ztraty boli na oboch stranách malé.

Z Londýna, 14. jan. Osemsto Búrov napadlo v sobotu rano jedno nádražie pri Pretorii; miestna stráž anglická pozostávala len zo 120 mužov. Jednomu Angličanovi podarilo sa preraziť cez búrske rady, takže mohol telegrafovať do Pretorie o pomoc. Keď táto došla, museli Búri cúvnuť, cestou vyhodili do povetria kus železničnej trate,

Zajímavé je tiež, že Búri majú zase dostatočnú zásobu kanónov. Vykopávajú si ich so zeme, bo ich pred Angličanmi tak si boli ratovali; že ich zakopali do zeme.

Druhý výkaz.

Na obnovenie chrámu veľko-bytčianskeho od 1. júna 1898 do 31. decembra 1900 obetovali:

Szmolka Anna, Rovné 1 korunu; Szoural Maria, N.-Bitče 2 koruny; Szkotniczky Ondrej 10 korún, Buday Jozef 1 korunu; Gašperez Susanna, Hlinik 2 koruny; Blaško Francka, K.-Bitče 1 kor.; Bajza Anna 2 koruny, Mikuš-Madragun Veronika 1 kor., Mikuš Štefan 2 kor., Havránek Terezia 1 kor., Rovnianek Michal a manželka Rehák Maria 20 kor., Petrovszky Anna 1 kor., Minárik Jozefina, Hlinik 1 kor.; Novota Maria 1 korunu, Fridrichovszky Ondrej 6 korún, Zaduban Jozef 2 koruny, Podhajszy Ján 2 kor., Augusztyni Ján 2 kor., Bacsó Jozef 2 kor., Malobiczky Františ 1 dukát, Fridrichovszky Michal 2 kor., Treszkony Ignác 10 kor., Steffún Barbara 1 kor., Byroš Štefan 4 kor., Mikuš Štefan s manželkou 2 koruny, Tomašovics Pavel s manželkou 8 kor., Tomašovics Ján 2 kor., Tomašovics Sydonia 2 kor., Drábik Jozef, Hlinik 1 kor.; Fundarek Jozef a manželka Možješ Anna 2 kor., Treszkony Peter s fámiliu 5 kor., Vozárik Pavel 1 kor., Nahlík Ján K.-Bitče 5 kor., Krátkoruký Florian 4 kor., Šteffun Jozef 2 kor., Schpuller František 96 kor., Panáček Veron s Hliníka 2 kor.; Mikuš Jozef K.-Bitče 2 koruny; Prisúdená pokuta od T. 10 korún. — Úhrnom **221 korún a 1 dukát.**

Všetkým šľachetným dobrodincom srdečne: «Pán Boh zaplať a vynahrad!»

Dr. Jozef Teszelszky, dekan-farár bytčiansky.

Prečo sú nám spolky potrebné?

(Pokračovanie.)

Keby nám napokon tie naše majetky katolíckeho po-brali, potom by sme už naozaj so všetkým hotoví boli, a nie len otroci lež ozajstní rabi by s nás boli. Žeby sa im to všetko vydarilo, si na pomoc civilný sobáš vyšpekulovali, a nielen milliony ale aj trilliony naň doplácať budú, lebo dobre vedia, že naše katolíckeho majetky o mnoho viac stoja, a na tie si ich zúbky ostria.

Tu sa nám už zjavne ukazuje, že ozaj musíme dovedna držať a bez spolkov ani minutku ďalej neostať.

Ponevác sa už pod nami všetko kolíše, treba s frískou reparáciou zakročiť; ináčej do veľkej priepasti spadneme, z ktorej sa nikdy viac nevysvobodíme.

Tak myslím, že už len teraz nik nepovie, že sú nám spolky nie potrebné.

Bez spolkov sme len jednotlivci, a s tými si hockto ľahko poradi. Tak, ako v čas vojny, ten nepriateľ tých jednotlivých vojačkov ľahko pochyťá bez toho, aby dáku zbraň proti nim ukázal. Ale kde je ich viac, tam veru na nich aj strielajú, a keď ich je toľko, že tomu nepriateľovi ani municia, ani jeho vojsko nestačí, vtedy konečne nepriateľa premôžu a zvíťazia nad nim. A aj my sme tomu podobní. Tí čo sú neni vo spolkoch a spolkov nemajú, to sú tí jednotlivci, a údovia spolkov sú takí, ako tí vojaci: slúžia; tí čo sú nie údovia, to sú takí ako civilni;

mladí údovia to sú regrúti a starí údovia sú starí vojaci, rezervisti.

A keby naša krajina sa nemusela obávať, že dnes alebo zajtra jej vlasť bude chcieť nepriateľ odobrať, by veru vojakov nepotrebovala. A tak je to aj s nami, tedy si hľadme kasárne t. j. spolky nadobudnúť a čím viac regrútov odasentirovať, vyabrychtovať, aby sme ich čím viac mali do boja súcich, pretože sa nám treba chystať do boja, aby sme naše čo nám patrí, nazpät dostali, a ešte o také majetky čo máme, neprišli. Kto sa bude obávať alebo zapredávať svoju vlasť, von s ním, vyhodme ho za uši, lebo aj pri vojančine takého zbabelca zastrelia, a kto zradu spraví, toho obesia.

Čo môže byť krajšieho na svete ako to, keď takto všetci dovedna držať budeme; veď jeden spolok je jedna rodina, a len to je tá jediná pomoc proti tým hrozným nebezpečenostiam, ktoré nám hrozia.

Milí remeselníčku, veď si len dobre pomysli, že kto si ty sám v sebe, kto sa o teba stará, aby si mal prácu, aby si mal čo jesť, aby si mal čo obliecť, a či sa ňá dako spýta, že či máš zkaď porcie zaplatiť, a či ich máš aj ozaj tolko platiť, ako od teba pýtajú?

No veď sa ňá nik nespýta o tvojej všetkej biede, ty musíš to všetko zaplatiť čo od teba pýtajú; a nielen to, čo bys mal platiť po pravde, ale o veľa viac; a keď nemáš groší zaplatiť, vezmú ti všetko, čo máš. Vezmú ti aj to, čo pre tvoje dietky máš najpotrebnejšie; vezmú ti periny, vezmú ti posteľ, vezmú ti kasne; áno, do tých čias vždy berú, kým máš dačo a inšie ti nenechajú iba tú dušu. Aj tú by ti vzali, keby mohli, a predali. Oni sa nestarajú či máš si čo obliecť lebo tvoje deti, žena, či sa máte s čím prikriť, či si máte kde ľahnúť: do toho im nič, im je len do toho, čo máš. A ty sa musíš na všetku túto nepravosť dvať, áno musíš trpezlivo pozeráť, ako s tvojimi vecmi cudzí gazdujú a predávajú odpoli darmo. Tak je to s tebou.

Aj to si len s tebou dovolia robiť, lebo dobre vedia, že ty nič nepovieš, lebo aj nič nevieš povedať, keď vždy doma za pecou sedíš.

Jakí sú len tí liberáli! Tým úradným pánom liberálom zato nič nespravia, keď zákon nevedia; ale teba? — no veď ti inšie nechybí — len probuj dačo spraviť, nezamelduj tovaryša, hneď sa ňá spýtajú, či nevieš čo je zákon! Darma ti budeš vravel že nevieš, zato že nevieš, hneď ňá štrofujú, to je hneď 10—20 zlatých.

Ej bolo-že by tých groší, keby to aj tí platili, čo sú na to ustanovení, ktorí dľa zákonov majú vždy pracovať! Ale taký keď nevie zákon a naopak spraví, na to povedia že je to «tivedés». Len že to nemôžeme aj žiadať, aby aj tých tak za každý raz štrofali, ako nás, lebo tých by každý deň museli pár raz štrofať, že by ešte aj na ich plácu doplácali. Nám to prejde! Čo tam 2—3 rázy lebo aj 10 do roka? to je nie tak veľa. A takéto maličkosti, čo tí páni liberáli spravajú, to si nik nevšimne, lebo táhého, ktorého by boli v cudzozemsku snáď už dávno aj obesili, u nás ho len preložia, lebo to všetko tak ako refaz dovedna drží, tí nezradia jeden druhého. Zákon je

vráj pre jedného ako pre druhého, to je aj pravda, ale to musíme takto rozumieť: Pre jedného chudobného človeka je taký, ako pre druhého chudobného, a pre jedného žida je zas taký, ako pre druhého žida, a millionári majú zase jeden tak, ako druhý zákon a tak máme všetci jednaké zákony: my chudobní, židia a millionári.

A vidíš, keď tak s tebou ako s druhým chudobným remeselníkom robia, máš dakoho čo by ti dobrej rady dal? No pravda že nie! Veru tí urodzení liberáli, notári, végrehajtári, tí ti veru nedajú rady, a veru ani tí tvoji kundschafti urodzení čo sú ti dlžní, pre ktorých si prišiel o všetko, ktorých si sa dosť naprosil, ktorých žalovať si sa bál. Tedy vidíš, že sám nič nevieš, druhý ti nič neporadí, a stojíš ako ten prst v širom svete opustený bez všetkej pomoci.

A vidíš, keby ste spolok mali a v ňom vernými údami boli, by si sa tam poradil, čo sa s tebou robí, ako s tebou nakladajú, by ste sa jeden druhému vyponosovali, dozaista by sa jeden taký našiel, ktorý by vedel či s tebou smú takto zachádzať, či ti smeli to predáť a vzaf čo ti vzali. A tak by ti poradil, čo máš robiť, a keď by inakšej pomoci nebolo len zaplatiť, dozaista by sa tvoji kamaráti nad tebou smilovali a by ňá nenechali na skázu vyniesť. No vidíš tu je zase len spolok na pomoci, lebo bez spolkov si nemôžeš dôverných kamarátov nadobudnúť, myslím poriadných ľudí, lebo kamarátov aj v krčme najdeš a ešte keď máš hodne groša a platiš, aj bozkávať ňá budú, ale na druhý deň je po kčmarátsve a nemáš zas nikoho.

(Pokračovanie nasl.)

BESEDNICA.

Matúš Trenčiansky a jeho družina.

Mračne, temno na Považí,
mesiac sa po chmárach valí,
hneď sa svetlo z neho leje,
hneď sa v mračnách hustých kalí,
a jak trochu len preletí
a prešibne husté mraky,
meče na ňom sa zligocú
a kopije a šišáky.
A keď chvíľu z hustých mračien
vysadne a noc zažína,
konníkov sa hojno vidí,
jak sa valia od Trenčína.
Ód Trenčína hore Váhom
moc konníkov ubehuje,
a dupot sa po Považí
poľom, horou ohlašuje.

Popred nimi na sivkovi
 a v šišáku pozlátistom
 letí vodca a sa svieta
 sfa na nebi mesiac čistom.
 A za ním čo hajno letí,
 tak sa nesie a pozdáva,
 sfa za jasným keď mesiacom
 dlhá skrúca sa mrákava.
 Letia vranní hore Váhom,
 dediny len preletujú.
 Už na vôkol svetlá zhasly,
 len sa v zámkoch zabliskujú,
 dlho už noc rozostrená,
 svetlá ešte pohárajú;
 vari v nočnej že hodine
 hostí v zámkoch sčakávajú.
 A konnici proti svetlu,
 čo zo zámkov vyblkuje,
 chytro jako vietor letia,
 a hlas strážnych vykrikuje:
 «Nech sa brány otvárajú,
 nech sa refaz odopína;
 idú hostia sčakávaní,
 ide Matúš od Trenčína.»
 A brány sa otvárajú,
 a refaz sa odopína,
 a do brán sa otvorených
 ženie Matúš od Trenčína.
 Za ním jako hrmavica
 druhovia mu pripálili,
 po zámku sa hrmot strhol,
 a paloty rozsvietily.
 Dvoranstvo ich zámku víta,
 srdečne pán pozdravuje,
 a do palôt rozsvetlených
 všetkých zaraz uvodzuje.
 A v palotách rozsvetlených
 kolo stolov zasedajú,
 reč sa strhá, a Matúša
 všetci najprv načúvajú.
 A keď Matúš dohovoril,
 za čímsi len tak zahoria,
 potom ešte rady vedú,
 až sa všetci dohovoria.
 A keď rady ukončili,
 na kone zas vysedajú;
 jako prišli, tak sa cvalom
 ďalej zase uberajú.
 Popred nimi na sivkovi
 a v šišáku pozlátistom
 letí Matúš, sfa pred chmárou
 keď na nebi mesiac čistom.
 Od Trenčína tak sa ženú
 do Podhradia, do Lietavy
 a cez Starý hrad Strečno
 do Turca a do Oravy;
 a oravské jako vrchy

krížom krážom obchodili,
 do Liptova hlbokého
 sfa chmára sa prevalili.
 Vysoko sa ponad jeho
 hrozné vrchy Kriváň zpína:
 vysoko sa ponad druhov
 nesie Matúš od Trenčína.
 Z Liptova sa hajno nesie
 ta do Spiša, do Zvolena,
 a ztadialto, kde Torisa
 šumným krajom rozložená;
 do Zemplína od Torisy
 ďalej Matúš uletuje,
 a na zámku sa Brečtanskom
 v lete svojom zastavuje.
 Šíre kraje, dlhé zeme
 konnici preč odlietali,
 obchodili zámky kolom
 a po nich sa radievali;
 deň im býval odpočinkom,
 púšťali sa na let v noci,
 mesiac sa im prizerával
 a na dobrej bol pomoci. —
 Kam zes' Matúš si vyletel?
 do jakejs' sa dal končiny?
 či s' sfa orol sa vyšvihnul
 nedoletnej do výšiny? —
 Zo «Slovenskej Čítanky» pre Gymnasia.

Chroničné nemoce «Titulov» a ich jedovité bacille v politike a v socialnom živote.

Vyzkúmal *Cvajfús Lujz* felčiar.

(Dokončenie.)

Aby si ale zase nebol jednostranným a nemyslel sebe, že táto nemoc titulov a ich bacille sa len cibilného ludu chytajú! Veru ony sa lapajú aj ctihodných, dvojtrojetihodných, velebných duchovných pánov. Diabol v raji žiadnú výnimku nerobil; on do natúry ľudskej zaštepil tie jedovité bacille pýchy.

Sv. Ján bez výnimky všetkým ľuďom volá: «nemilujte svet, ani to, čo v ňom jest; lebo všetko je žiadost očí (t. j. neporiadna láska k bohatstvám tohoto sveta — masné hrnce, tučné štallumy) žiadost tela, (neporiadna láska čo sa šmajchluje vašim smyslom, dobre papinkať, lenošit atď.), a pýcha života. (neporiadna láska ku česti, ku titulom, ku vyznačeniu a ku chvále) Tieto tri nemoce neobídu ani velebný stav duchovný.

Prvý z duchovných nového zákona, ktorý zaprel ľudovú stranu apoštolov — ktorí boli samí ľudáci z ludu, a od nich zutekal a ích a svoju hlavu a vodcu Spasiteľa zapredal, bol pán Osvícený biskup-apoštol Judáš. On hľadal výdatnejšie biskupstvo; aké mal Annáš a Kajfáš, alebo aspoň prepositúru pri chráme jeruzalemskej kapitule «Sanhedriou» zvanej, a preto šiel ku pánom farizeom, zákonikom a sekretárom opýtať sa: «čo mi dáte? a ja

vám ho zradím a vydám.» — Títo sa síce tešili, ale vidiac že je lapajom a nespofahlivím škaredníkom, keď ešte aj svojho vodcu chce predať, sa im veľmi zhnusil, ako sa to tak obyčajne stáva s takými velebnými a dvojctihodnými. Ponúkli mu len peniaze, ktoré on síce prijal, lebo výhlady žiadne nemal iné, a ponevác sa jemu to mánilo, šiel preč a na truc tým pánom nevdačným sa na vrbe obesil. Tento osvietený, trojctihodný, obesený má mnoho učedelníkov, ktorí tiež sa pýtajú: čo mi dáte? či červenú kokardu, či červený kráglík, červené gombíky, červený opasek alebo retiazku, prstienok, postriebornenú palicu, s ktorou ako nejaký Alpensteiger turista sa snadnejšie môže hore na vyšší stupeň titulov, hodností, mastného hrnce dostať, na ktorý hrniec, jeden žiak Elizeusa proroka kričal: Domine reverendissime! «mors in olla!» (t. j. smrť v hrnci!)

Najlepší rebríček pre takých za titulami pachtiacích velebníčekov je ablegátsky mandát; mandát tento je jemu potom to, čo je capovi plot, na ktorí sa výskriabe a snadnejšie s neho môže s hrušky kvet a mák výhonky odhriznúť.

Velebníčkovia lúbia najradšie takú stranu, ktorá nemá strany — «párton kivül» teda ku žiadnej strane nepatrí — aby neobrazili ani Boha ani čerta — aby mohli dobrý kšeft spraviť, keď k tomu čas pride, preto sebe nechajú také pobočné dvierka, aby pri dobrej príležitosti, keď sa niečo prajného, výdatného ukáže, ľahko mohli prebehnúť k tej stránke, na ktorej dá sa čo dostať. Takýmto farizeom never ani ich sebe nevyvol, bársby oni povedali, že sú anjeli. Veď aj anjeli patria ku stránkam: lebo ku svätému Michalovi, alebo ku Luciferovi. Ja som ešte nevidel takého vojaka a husára, ktorý by k žiadnemu regementu nepatrí, žeby mimo regementa bol. Taký «párton kivüli» k ľudovej strane neprebehne, lebo tá nerozdáva červené forgá, špicaté čapice a retiazky.

Čítal som v jednom kalendári za onoho času, že pri akejsi viacstoročnej slávnosti jedna kapitula metropolitánska pre svojich údov dostala titul «Osvieteným» byť. Súsedná kapitula to aprehendovala, že aj jej patrí niečo z tej žiary, dosť ju tešili múdri ľudia, že aj im sa ujde o pár sto rokov, keď tí «osvietení» zostanú zase «jasnosť vaša»! že vtedy oni preberú titul ich «osvietení». Nuž nechcú čakať; že vraj keď koňa neni, nech psom po smrti jeho tráva rastie — povedal jeden ašpirant.

Vieš, ja sa ani tomu nečudujem, že tá červená a zlatá farba, tie pekné titule a tie glazirované mastné hrnce tak veľmi štekli tú márnosť ľudskú, však každý radšie vezme poriadny titul, ako keďby mu mali nadať, alebo radšie červenú hazušku, ako by ho mali s niečím obliať. Človek je len človek, a duchovný je len tiež človek, ešte aj ten moriak, keď mu ukážeš červený lajblik alebo pelerinu šarlátovú, sa naduje a v svojom povedomí si vykrača, chvost rozprestre a vážne sa vrtí, by sa z každej strany ukázal a vážne svojou rečou vypráva o sebe. Prečo by nemal mať z toho radosť človek?

Je síce pravda, že taká morčacia nadúvačka je niečo sprostého, ako vôbec každá pýcha; ale keď si vezmeme

že je mnohý, ktorý až zomiera za takými vecami, nuž keď to už chce mať, prečo by sme mu to nedopriali? Zvlášte keď by sa držal za šťastlivého tu na zemi v tých červených odkrojkoch.

Spasiteľ náš je ale predsa múdrejším; On proti takým bacillám, nadúvaniam a marnej pýchy dal ľuďom aj protijed a silné «sérum.» Keď sa apoštoli dozúvali, že ktorý z nich má byť v nebi väčším dľa titulov, hodností a odznakov, vtedy Spasiteľ — aby ich žiadosti zahanbil, pojal jedno dieťa s neočisteným nosom, ku väčšiemu zahanbeniu ich titulov za ktorými túžili, ukázal im toto jednoduché, sprosté dieťa a povedal: zaiste pravím vám, jestli nebudete takí, ako toto dieťa; tak poníženi, skromní, prostí, jednoduchí: veru nevojdete do kráľovstva nebeského. On sám si vzal titul: syn tesára nazaretského, ktorý veru nebol «osvietení», potom červené pallium staré si dal na posmech od vojaka na svoje sväté plecica zavesiť a nie na parádu, aby vysmial tým našu pýchu v šatách a vo farbách a za ňu zadosť učinil. Otec nebeský mu dal rád veľkého kríža pre lotrov nie zlatý, ale drevený, na ktorom nás vykúpil. Na hlave máln trnový snopek, pre našu pýchu. Čo povieš na to hé? Vidíš, keď by ne jeden panáček miesto zrkadla sa pred kríž postavil, by mu chuť odpadla od toho «párton kivüli» a by šiel sv. Michalovi s celou poníženosťou a nechal tam tituly, červené kacabajky, červené forgá, gombíky a celú kvadrobu červenú, v ktorej sú tie bacille jedovité pre mnohých.

Lujz Crájfús, feldčier.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novin.

Sv. Otec. Z Rímu oznamujú, že chýry o fažkej nemoci pápeža sú bezzákladné. Len toľko je vo veci, že pápež na radu lekára dra Lapponiho už viac dní sa zdrúzuje v izbe, ponevác v Ríme panuje veľká zima a silný severný vetor. — Rímske časopisy sdeľujú teraz výkaz o tých milodaroch, ktoré sv. otec počas jubilárneho roku rozdal. Asi 360.000 korún rozdal medzi chudobnými kňazmi a chudobným ľuďom. Talianským železničiarom dal 6000 korún aby ich obdaril za veľkú prácu, ktorú mali pri doprave do Rímu putujúcich.

Krüger — irským čestným mešťanom. Mesto Droghoda v Irsku na návrh mešťanostu Colliera zvolilo Krügera za čestného mešťana. Z členov mestskej rady siedmi hlasovali za návrh a piati proti. — Irsko je podriadená časť ríše anglickej.

Ján Kubelík u prímaša. Slavný český virtuoz na husle hral nedávno na večierku v ústave «Anglických slečien»; na druhý deň po koncerte bol na výsluchu u prímaša Klaudia Vaszaryho, ktorý ho mimoriadne srdečne prijal.

Ryby na Horniakoch. Minister Darányi poukázal odmeny tým horárom na Horniakoch, ktorí vyznačia sa v prenasledovaní a ničení vydry a vtákov ryby hubiacich.

Katastrofa na poľovačke. Pri spišských baniach usporiadali hon na diviaky. Honci vydurili dvoch ohromných kancov a započala sa strelba, že až hučalo. Razom zavznelo jajkanie, zastavili hon a konštatovali: zastrelili dvoch strelcov, podnotára Juliusa Borbiho a hospodára Franca Plutára, a jedného mladého honca. — Motyky takým strelcom do rúk, a nie pušky!

Maďarské noviny proti Sv. Otcovi. Zlopestné noviny Bánffyhusárske «Magyar Szó» veľmi hnevajú sa na pápeža Leva XIII. preto, že sa v chráme sv. Jeremiáša v Ríme každoročne štyri rázy číta epištola a evanjelium i v staroslovančine a že sa spieva z missálu glagolského. Toto sa stalo i teraz na nový rok, keď pontifikoval kotorský biskup Anton a keď na týchto službách Božích brali účasť i pútnici z Uhorska. Toto ich najviac zlostí a potom i to, že uhorských (slovanskej národnosti) pútnikov zaviedli i do kaplnky sv. Klementa, kde sa hrobka slovanského apoštola Cyrilla nachodí, potom že tu u tejto hrobky rímsko-katolícky kňaz Št. Bralič, kázal o účinkovaní slovanských apoštolov Cyrilla a Methoda. «Najnovšie, v Ríme vôbec veľmi držia stranu Slovanom» — žiali «M. Szó». — «Pápež po tieto dni v osobitnej audiencii zase prijal kotorského biskupa a nariadil, aby v «Propaganda fidei polyglottnej tlačiarne» na žiadosť černo-horského kňaza Nikolu bolo zhotovených nových 300 exemplárov «Missale glagoliticum». Nikola vymohol vo Vatikáne i to, aby rímsko-katolíci na Čiernej Hore od-bavovali bohoslužby len dľa staroslovanického ritu.»

Čím možno bremená obcí zmenšiť? Obec Tiebru (vo Schwarzburgskom kniežatstve) založila si r. 1864 obecné ovocné sady, ktoré dosiaľ vyžadovaly náklad 11.945 korún a vyniesly za 35 rokov 59.790 korún príjmu, tak že ročný čistý výnos obnáša 1329 korún. Výnos bude teraz vzrastať, lebo stromy až teraz dosiahly obvyklej plodnosti a náklad sa každým rokom znižuje. Koľko je u nás obcí, ktoré by mohly tržiť z takýchto obecných ovocných sádov, keby — ich mali!

Boj proti alkoholizmu vo Francii. Chalonský biskup Mgr Latty, nariadil svojim kňazom kázať čo najčastejšie proti alkoholizmu. Ďalej zakázal podávať pri hostinách, poriadaných na farách a v kláštoroch pri návštevách biskupských, liehové nápoje, tedy i víno i pivo. Nabáda svoje duchovenstvo, aby tak činilo i za iných príležitostí.

Slovák ablegátom v Amerike. Amerikánsko-slov. Noviny píše: Minulé volby a tieto majú nás upomínať a povzbudzovať k organisovaniu sa politicky. Do zákonodarného sboru štátu Wyoming zvolený bol i jeden náš rodák, p. *Andrej P. Bugoš* a slovenskí voličia veľké zásluhy majú o jeho zvolenie. Je on prvým Slovákom v celých šírých Spoj. Štátoch, ktorý na taký úrad zvolený bol. A. P. Bugoš narodil sa roku 1866. dňa 13. októbra v Huvize stol. šarišskej, kde vychodil i obecné školy. Roku 1882 prišiel do Ameriky; pracoval v uhlodoloch za 8 rokov a po 8-ročnom pobyte tu došiel do Kansas City, kde chodil školy. Po odbavených štúdiách, ktoré trvaly za dva roky, vrátil sa nazad a pracoval zase v uhlodole, a 4. mája t. roku založil si obchod, ktorý teší sa dobrej priazni jak Slovákov tak i Angličanov. Dňa 24. nov. 1898. pristúpil do odboru 136. N. S. Sp. (Národný Slovenský Spolok, ktorý má 1400 údov) v ktorom od času vstúpenia zastával tiež mnohé úrady a je veľmi obľúbený medzi bratmi spomenutého odboru. Konečne dňa 3. nov. m. r. zvolený bol väčšinou hlasov za člena legislatúry štátu Wyoming a dňa 1. januára 1901 zaujal svoje úradné miesto v zákonodárni.

Zbura proti maďarizujúcemu kňazovi. V blízkej obci Lančuku si kňaz umienil, že svojim veriacim nebude inakšie kázať, iba maďarský. Cirkev je do nohy nemecká, maďarský nikto nerozumie: cirkevníci opätovne a dôrazne žiadali kňaza, aby im kázal v ich materinskej reči. Kňaz ale kázal i na ďalej len po maďarský. Medzi cirkevníkmi nespokojnosť rástla a pri posledných službách božích konečne prepukla v zburu. Akonáhle sa kňaz chytil do maďarskej kázne, ozvaly sa kriky: «Kážte nám v materinskej reči! nerozumieme! Vy nie ste kresťan!» Na pohrdlivú odvetu kňazovú, cirkevníci povyskacovali, obkolesili kazateľnu, kňaza s nej strhli a vyviedli z kostola von.

Vystahovalectvo. Z Nitrianska sdeľujú: Zo senického okresu sfahuje sa ľud hufne do Ameriky. Behom minulého týždňa vystahovalo sa odtiaľ šesťsto ľudí, a neminie deň že by so pár rodín s deťmi a so všetkým nevyšlo za hranice. — Obce Smolinsko, Stráža, Čáry, Jablonica a početné iné sú už takmer bez živej duše; sú tam domy zcela zanechané, prázdne, pusté. Kam to dovedie? Kedy prídu vrchnosti k zdravému rozumu? Naši notári, slúžnovci nás sdiarajú, ubíjajú, županskí páni si robia hostinky a ľud hladuje a hladný uteká z vlasti. Kedy sa najde človek, čo tieto pijavice ľudu rozšliape? Alebo dokiaľ bude ľud ešte shovievavý?

Neverný učeň. Zlatník Jakub Bruchsteiner poslal svojho učňa Samuela Steinera so šperkami ku jednej firme v Kossuthovej ulici. Učeň ale nevykonal príkaz, lež odovzdal šperky, ktorých cena obnáša 4000 korún, jednomu nádenníkovi istému Matiašovi Moniakovi, ktorého aj Franekom prezývajú, aby ich skryl. Učeň potom vrátil sa k svojmu pánovi a povedal že šperky ztratil. Bruchsteiner zaviedol chlapca na políciu, kde tento priznal sa k svojmu činu. Učeň podržali vo väzení. Moniak ušiel a teraz ho stopujú.

Zabila ho elektrická železnica. Nemecký generál Otto Pochlammer prechádzal sa v Berlíne na ulici, cez ktorú elektrická železnica chodí. Jedon vozeň jakosi strhol generála a veľmi ho dokalíčil. Nešťastníka zaviezli do nemocnice, kde o 4 hodiny neskôr zomrel. Behom mesiaca decembra zabila len táto železnica v Berlíne šesť ľudí.

Odmena za rodinné požehnanie. V Paríži je jedna základina, jejž úroky dávajú sa každoročne ako odmena takému delníkovi, ktorí má toľko detí, že ich i pri najusilovnejšej práci a pri najstriezlivejšom živote nevládze vyživí. Tohto roku pripadla táto 3000 franková odmena delníkovi menom Jacquet, ktorý žíví nie menej než 17 detí. Jacquet má 10 frankov denného zárobku, dlhov nikdy nemal. 3000 frankovú odmenu vynaloží dcéram na veno.

Maďarské šafárenie. Dľa úradného výkazu štátnych účtov kráľ. opera v Pešťaudíne r. 1900 dostala 484.000 korún subvencie od štátu a do konca septembra vydala 80.688 korún vyše prelimináru. «Nemzeti színház» dostal na r. 1900 121.000 korún štátnej subvencie, koncom septembra mal o 109.833 korún viacej výdavkov, ako bolo preliminovano.

Amerika Europe. Na vianočné sviatky došlo 37 tisíc peňažných zásielok z Ameriky do Európy v hodnote 800.000 dollárov. Zásielky pochodia zväčša od Nemečov, Irčanov a Talianov, vystahovavších sa do Ameriky.

*

V povďačnosti záleží odmena hodných vecí, tak znie príslovie; však ale pri Müllerovom dvojnásobnoelektromagnetickom ústroje netreba to prizvukovať, bo každodenne dochádzajú od tých, ktorí na lámku, lúpanie, padúcu nemoc, hluchosť, bolenie hlavy, ischias alebo na voľáku čuvovú chorobu trpeli, príписы vďaky, ktoré tento liečivý prostriedok nado všetko vychvalujú. — V nasledovných riadkoch uverejňujem jeden z nich: Pánu Belovi Müller v Budapešti V. Vadász-u. 42/L. Prosím, pošlite mi ešte jedon ústroj a síce jeden veľký za 3 zl.; nepotrebujem ho pre seba, lež pre jedného odberateľa a budem aj vždy váš šľachetný výrobok, dvojnásobnoelektromagnetický ústav R. B. 86967. každému odporúčať lebo som presvedčený, že každý, kto tento ústroj nosí, neomylné uzdravený byť musí; ja viem, že keby nebol som váš aparát nosil, bol bych cez celé leto práce neschopným býval a bol bych musel následkom toho škodu na stá podstúpiť a snád ešte aj horšie následky pretrpeť. Každý chorý, ktorý tento ústroj nosí, má byť presvedčený, že vládne nezaplátiteľným pokladom. S hlbokou úctou Bohumil Schmidt maliar a hudobný strojmajster v Temeš Kubíne, dňa 24. dec. 1900.

Aké noviny máme čítať?

Kniha a noviny, to práve tak pôsobí na človeka, ako priateľstvo toho lebo oného človeka. Hovorí príslovie že vtáka po perí a človeka po priateľoch jeho poznáš.

To isté platí aj o knihách a novinách: jaké knihy a noviny čítáš, takého aj smýšľania budeš. Stalo sa to nie

raz, lež hádam aj storázy už, že n. pr. decko poriadnych rodičov zapletlo sa medzi cigánov, a časom z tohoto decka stalo sa opravdové cigánča. Nuž tak je to aj s novinami. Keď voľakto vždy len samé cigánstvo číta v novinách, nuž konečne tým cigánstvám aj uverí, a bude spolu s novinami cigánskymi bojovať proti čiročistej pravde. A to je najsmutnejšie, že mnohí ľudia chudáci ani nemôžu za to, bo nemal ích kto upozorniť na iné dobré bohumilé noviny, a preto takí ľudia nemali príležitosť porovnať tie noviny, že v ktorých sa píše za pravdu, za Boha a za práva ubiedeného, utláčaného ľudu.

Ale najhoršie je vo veci to, že sú aj také falošné noviny, ktoré síce hladko-sladko píšu, akoby boly nevinným baránkom, lenže o takých veciach, o ktorých by najviac písať mali, o takých veciach ony na večné veky mlčia, aby ten zaslepený ľud hádam nevzpamätal sa a nekopnul také falošné noviny von z domu.

Upozorňujeme vás Bratia rodáci, že netreba ohľad brať na to, či sú noviny daktoré lacné, či sa v nich o láske, o kravách, o hnoji a pod. veciach píše, lež len na to berte ohľad, či tie noviny aj nebojá sa smelo povedať pravdu do očí bárs akému pánovi veľkomožnému? Či majú guráž ohlásiť sa vždy, keď ten ubohý roľník a remeselník od všeliakých úradov prenasledovaný býva? A či tie noviny píšu ľudia od vlády a od židov platení, aby vás slepili, alebo či ích píšu vaší bratia, krv z krve vašej a kosť z vašej kosti? Toto hľa je hlavná otázka vtedy, keď máte peniaze vynaložiť na noviny. Lebo predplatíte-li na noviny také, čo sú neni ani sem ani tam, ktoré vám len slúžnovci, rychtári, notári a štátni učíteli — teda sami štátni sluhovia — odporúčajú a natískajú, s tým len sami proti sebe robíte. Lebo však dobre môžete poznať pánov a židov: títo sa veru málokedy chovajú úprimnou láskou k tomu chudobnému človekovi. Preto títo páni a židia ani nebudú vám odporúčať takých novín, ktoré by boly pre dobro vaše, lež len také, v ktorých sa píše dve na tri o všeličom, len o vašich krivdách nikedy.

Ponevác vieme, že naši Slováci veľmi radi čítajú dobré veci, preto posielame toto číslo nášho všeobecne známeho a rozšíreného «Krešťana» aj takým niektorým pánom, ktorí ho ešte nepoznajú. Ráďte si to číslo prezreť a prečítať a potom súďte sami o ňom, či nedýcha z každého riadku jeho čiročistá pravda a láska k ľudu. Nazad nikto nemusí poslať to číslo, lebo je to na ukážku poslané zdarma. Komu obsah našich novín zodpovie, nech sa mu páči predplatiť, keď bude mať peniaze, a veru ani jeden neobanuje!

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krešťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Na Marianský chrám Višňovský obetovali.

Z Ameriky sbierka Jána Gallo rodom z Jablonového a Pavla Vozárik rodom z Hrabového 200 korún, ku ktorej prispeli:

25 korún: Ján Gallo.

Po 10 korún: Ján Baláš, Ján Gallo zadný, Jozef Butko, Pavel Vozárik, Ondrej Vozárik, Ján Marsialek, Štefan Minarovský.

Po 7 korún 50 halierov: Štefan Galomič, Štefan Bučo, Štefan Sedlák.

Po 5 korún: Georg Slaviček, Ondrej Baláš, Jozef Boban, Ján Kahát, Štefan Matušek, Štefan Kuhár, Ján Štefaník, Jozef Gallo, Štefan Záduban, Pavel Frialia, Ján Trnka.

Po 2 koruny 50 halierov: Ondrej Gana, Ján Janík, Maria Kočíš, Anna Kočíš, Štefan Hromazík, Agneša Frialia, Františ Santus, Františ Klabník, Jozef Klabník, Maria Gazdik.

2 kor. 74 hal.: Georg Trnka.

1 kor. 26 hal.: Štefan Krho.

Sú to rodáci z *Jablonového, Hrabového, Hlbokého, Predmieria, Prašova, Prespok Solosnice a Papradna.*

Božské Srdce Ježiša, odplat dobrodincom našim všetko to dobré, ktoré Ti oni obetovaním na ozdobenie kostola nášho ochotne preukázali. Požehnaj im za to časne i večne! *Alex Frátrik, farár višňovský.*

Soznam milodarov na kostol Božského Srdca Ježišovho v Stankovanoch.

Číslo 6.

Čtitelia Božského Srdca Ježišovho obetovali: Z Lúček (Lipt. st.) po 10 halierov: Michal Mrva, Ján Sulak, Jozef Jandura, Juraj Šiška, Matej Vrzgula, Jozef Ševe Senko; po 20 halierov: Jozef Ulik, Maria Murin, Michal Murin, Jozef Matul, Ján Simun, Jozef Moravčík, Ján Moravčík, Michal Šiška, Michal Zachar, Ján Bori, Matej Pecho, Jozef Malatinka; po 40 halierov: Ján Slimák, Ján Jandura, Jozef Tapko, Pavel Vrzgula, Jozef Vrzgula, Ján Malatinka, Martin Šimun; po 1 korune: Jozef Šavrnoch, Ondrej Buzak; po 30 halierov: Pavel Ulik, Jozef Murin, Ondrej Kostroš; 16 hal. obetoval Ján Mrva; 12 hal. Matej Druska; 14 hal. Jozef Zachar; 8 hal. Juraj Vrzgula; 10 hal. Ján Slivka a 1 kor. obetoval Hiller Ad. — Summa číslo 1—6 **398 korún 94 halierov.**

Ostatní naši dobrodinci nech majú trepezlivosť, dočiať ich milodary nebudú v «Kresfane» kvittované. Naraz neni možno všetkých mená uverejniť. Toto sa týka našich priaznivcov, ktorí sa zvedávajú zdáľž sme od nich obetu na náš kostol obdržali. Jako i z najnovšieho výkazu vidno i ten najmenší dar v «Kresfane» bude kvittovaný. Prijmite čtitelia Božského Srdca za vašu ochotne preukázanú obetu našu najvrelejšiu vďaku!

Petrohradských klempiarov, našich usilovných drotárov vo Velkom Bečkereku, pláteníkov vo Zvolene, srdečne pozdravujeme!

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Z Jarovnic (Šarišská st.) sbierka levočskej processii 42 korún; zo Sabinova: Peter Harčar dekan-farár 6 k. 50 hal.; z Prešova: Juraj Vozarik sbierka levočskej processii 60 korún; z Kendie (Šarišská st.): Ján Csuha 7 korún; z Hornej Šuňavi: sbierka veriacich 25 korún, Julianna Maľuga 20 korún, Dorota Vargovčík 2 koruny, Katerina Beer 1 kor. 40 hal., Pavel Čarnogorský 40 hal., Katerina Zvalený 4 kor.; zo Šalgotarjan: Karolína Mikula 1 kor., Maria Jančík 2 kor., Karolína Pollak 2 koruny, Paulína Hudák 1 kor., N. N. 2 kor.; z Chminanskej Novejvsí: Martin Balon 6 korún, Tomáš Smrečani 2 k., Terezia Videčan 20 halierov; z Tvrdošina: Terezia Ďutko 4 koruny; Processia Nagy Frankova 2 koruny; z Gombaša: Ján Kamenský 1 koruna; z Tvrdošina: Terezia Fröhlich 2 kor., Anna Gronik 2 kor., Terezia Dzurik 2 kor., Terezia Adač 20 hal.; z Jamníka: spolok sv. ruženca 20 korún; z Beharovec: Pavel Kočíš 16 korún.

Na obnovenie Marianskej studienky na Hore Levočskej obetovaly.

Z Lodzinej: dp. Ján Ivanecký, farár 5 korún; z Rovného: Pavel Majsztrik 4 koruny.

DOPISY.

Skalica.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velavážený Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a napravenie mojich pár riadkov.

Zo Skalice sme radi čítavali dopisy v našom «Kresťanovi», len že dopisovateľ, ako sa nám pozdáva je vzdialený, a preto za čas dovoľte, by som ja jednoduchý roľník o našich pomeroch vás upovedomiť môhol. Také vianoce sme mali, akých zaiste na celom Slovensku nebolo. O našej milej Skalici sa rozlieha chýr po celom okolí.

Z našich hospodárskych chlapcov a dievčeniec výborní herci a herečky vyrástli. Na podzim sme tri rázy dávali «Strýdžu z pod hája» utešenú ľudovú hru. Teraz ale na vianoce nám napísal náš pán dekan dr. Eudevít *Okánik* vianočnú hru «Narodenie Pána» vo 3 dejstvách aj s proslovom, ktorá i v tlači vyšla u Teslíka v Skalici. Obsahuje 53 stran.

To vám bola utešená hra. Hercov a herečiek bolo 19, spevákov a speváčiek 40, ktorí pod vedením p. dekana a p. dra *Blaho* podpredsedy v Skalici päť krát ju pred veľkým obecnstvom predniesli. Ľudia sa hrnuli z celého okolia. A naši herci tak vám hrajú živo a s citom, že im páru niet. Všetko je prekvapené nad tým ohromným

pokrokom našej dospeléj mládeže a mladoženáčov. Koľké poklady sú skryté v našom Iudu, to teraz vidíme. Bola to len spanilá hra. Mali sme hosťov z Viedne a z Brna a tí jednohlasne vyznali, že intelligentní ochotníci nie sú to vstave dokázaf.

Som presvedčený pane Redaktor, že keď by ste vy ku nám raz zavítal, zaiste by ste úvodník písal o našej mládeže sedliackej. Tak vzdelaného Iudu zriedka kde nájdete. Tie krásne spevy, na harmoniume sprevádzané pánom dekanom srdcia prerážaly, a hra tá vám bola nad mieru výtečná.

Starého Eleazara predstavoval Michal Tomík roľník, ktorý je zrodený herec. Rodina pastierov pozostávala z rodičov Jakuba (Jožo Branecký) a Rachel (Alžbeta Kadlečík), ktorí nielen že utešene hrajú ale aj krásne spievajú, jejich spev okuzlil každého. Jejich dcéry Judita (Anka Hrankovie) a Sára (Anka Polakovičovie) a synovia Oziáš (Pavel Osvald) Abiud (Pavel Novák) Joram (Rudolf Krušina) Samuel (Pavel Ivičič) tak vám hrajú, akoby na javišti boli zyrástli. Kaifaš Farizej (Pavel Okánik) je opravdový umelec. Vžili sa do úloh svojich a predstavili nám kus Iudového umenia. Je to radosť, keď človek vidí pred sebou taký huf vzdelanej, mravnej a nábožnej mládeže. Výborne vykonali úlohy svoje i Zacheus publikán (Jožo Macháček) rimskí vojaci (P. Bolebruch, M. Horvát) sv. Jozef (J. Buchta) P. Maria (M. Kocián) a naši anjeli (M. Macháček, M. Turkovič, P. Polakovič, M. Jankovič). Proslov predniesol živo Štefan Bečka. Šatstvo bolo skvostné a historické. Neni div, že Iud plakal od radosti a so slzami v očiach pozeral na prácu dietok svojich. Mládež kresťanská! len kráčaj i naďalej na ceste tejto, ktorú si nastúpila a Boh zehnaj snahy tých, ktorí ňa pozdvihli.

I z mestečka Gbely mali sme veľkú návštevu, hra naša natoľko prekvapila ich, že nás pozvali k nim. My sme 6-ho januára aj išli a dva rázy sme predstavili našu vianočnú hru pri ohromnej návšteve.

Čo myslíte pán Redaktor, či by aj inokde nemohli tiež takýmto spôsobom vianočné sviatky odbaviť? Či by to nebolo prospešnejšie pre Iud a mládež, ako hulákanie po krémách? Páni moji, my Iudia sedliacký nie sme taký zlí, ako nás malujete; len ku práci sa chyďte a pojde to.

Mnoho iného by som vám ešte mohol písať, ku pr. že náš potravný spolok mal minulý rok 206.000 korún obratu, že si mienime založiť mliekárске a vinohradnícké družstvo atď. O týchto ale udalostiach neskorej vám podá správu

Ján Kabrňák, roľník.

Komjatná.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a opravenie týchto niekoľko riadkov.

Práve vo sviatok sv. troch kráľov chcem vám pán Redaktor sdeliť, že medzi nami komjatňanskými voličmi nieto ani jedného Herodesa, ktorý by bol protivníkom našej dobre sriadenej Iudovej strany. Kráľ Herodes chcel zavraždiť novonarodené Jezuliatko, novomódní liberálni

Herodesi chceli by udusiť všetky pohyby Iudovej strany. Márne vaše namáhania! Zlosť a lstivosť kráľa Herodesa nedosiahla čo chcela; ani liberáli nedosiahnú čo chcujú, udusiť totižto Iudovú stranu. A môžete sa vy liberálni tatári i pukať od zlosti, my vaše čertovým mliekom poliate šlapaje nasledovať nikdy nebudeme; my pod našou zástavou vytrváme, bárs by na nás i liberálne hromy bily a nám smrťou hrozily.

Máme, chvála Bohu dobrého duchovného pastiera, ten nás pred vlkmi zastane, v dobrom upevní, klátiacích povzbudí, a tak bude mať z nás i naďalej všetkých Iudovej strane verných ľudí!

Pltník.

Z Kraja.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Mráz prešol ma a hrúzou triaslo sa mi srdce, keď som čítal tú strašnú udalosť, ktorá sa stala po tieto dni v Lipt. Dovalove s tým poľutovania hodným sedliakom, ktorý z jarmoku za triezva domov pridúc, za odpredanú lichvičku utrížených 150 zl. od radosti na stôl vyložil, aby sa mu jeho žena na zisku ich spoločnej práce a namáhania pokochala, potom od jedu svojmu chlapcovi hrdlo odľal preto, že ten, nerozumejúc peniazom, papierky tie nožnicami postrihal. Z tohto od ľaku mladú ženu porazilo, nemlúvňa sa zalialo a otec iste ešte mladý v zúfalstve sa na hradu obesil. — Toto je bezprikladná smutnohra!

Avšak kde hľadať tohto príčinu? — V planom zariadení vyučovania našich dietok v škole, a jedine len v tomto a z tohto povstalej malomyselnosti, beznábožen-skosti a v nevere v Boha, v prázdnote všetkých kresťanských cností: trpezlivosti, sebaprevyšovania a kroteniu vášni a divých náruživostí.

Hja, ale toto sa všetko vo vlasteneckom abecedári a čítanke nenachodí: to sa treba naučiť z katekizmu, z mravnej kresťanskej čítanky a dobroprajného, slovenského Iudu venovaného vychovávacieho učenia, ktorého sa Iudu nášmu, žiaľ Bohu, v dnešných ohlupujúcich školách nedostáva za podiel na jeho nekonečnú mravnú, duševnú a hmotnú škodu.

Taká galiba sa Iuďom často pridá, že im peniaze buďto myši zosekajú, alebo im kus papierkov zhorí, alebo deti znivočia, ako sa aj tuto stalo. Nuž, keby sa ten nešťastný otec bol vedel prevýšiť a s blahoslaveným Jóbom riekol: Pán Boh dal, Pán Boh vzal, nech je meno jeho pochváleno! nebol by ani peniaze ani všetko ostatné utratil a seba zatratil. — Lebo keď sa takáto galiba pridá, treba všetky omrvinky zničených papierových peňazí — alebo cenných papierov — pečlivo posbierať a ústrednej pokladnici krajinskej v Budapešti cestou slúžnovského úradu — ktorý o udalosti zápisnicu napíše — poslať, ktorá potom ak sa len číslo banknoty dá zistiť, takovú novou zamení trebárs i popri ztiahnutí nejakej maličkosti za vyhotovenie.

Takéto a podobné užitočné naučenia mali by sa deťom už v škole dávať, v každom kalendáre mohli by

stáf, a dietky od kolisky mali by sa učiť peniaze rozoznávať a ceniť, aby i pozdejšie vedeli s nimi užitočne narábať, šafáriť, sporiť a gazdovať, nie ale ich ľahkomyselne židovi odnášať za prepadený gajst. *Váš Ondrej.*

Pečenady.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Doprajte týmto mojim riadkom miesta v našom mi-
lom «Kresfanovi».

Čítam v našom obľúbenom «Kresfane» zo všetkých strán dopisy, jedine z našej malej obce z Petifalu (?) žiaden dopis nejde, tak ja sa opovažujem pero vzaf do ruky a dačo o nás napísať.

Chvála Bohu sme dostali pekný dar; pani osvietená Blundell Uzovič Eudevita na jej útraty dala kláštor vystaviť k vyučovaniu detí, jak v náboženstve tak aj v inšej naukovede. — Nech ju Pán Boh živí dlhé letá! K tomu ale aj my občania sme sľúbili 4000 korún dať každý dľa majetkov. Jedine dvaja dobre sa majúci katolíci, menom Štefan Herczek a Štefan Sugra bárs viackrát napomenutí, na ten úmysel napomôcť nechceli. Ba aj keď sa ku uspokojeniu nad tým pohoršených občanov vybubnovalo, že v kláštorskom chráme nemajú miesta tí, ktorí sa od nás odrazili, oni to ešte na smiech obrátili, že predsa platíť nebudú.

Veľactený pán Redaktor, opakujem prosbu o uveřejnení mojho dopisu, a prosím čo je chybné opravíť.

Daj Boh lepšiu úmysel tým horespomenutým!

S úctou

V.

Vysocké Vrchy (Madin).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slavná Redakcia!

Prosím, ráčte nasledovné moje riadky uverejniť:

My tuto od nového roku, ktorí sme ako farníci pod Vysokú patrili, sme aj s političnými záležitosťami do Vysokej pripojení. Toto je pre nás veľké poľahčenie, lebo naše Vrchy sú k obci Vysoká celkom blízko, nemusíme na dvoje chodiť a útraty platíť. Toto máme jedine našim ct. ľudákom poďakovať, ktorí ani veľké trovy a unovanie nešanovali, len by naším vršiarským občanom poľahčít mohli. Buď im Pán Boh na pomoci.

Ale horká to naša vďaka, keď sa dávame liberantom mámiť! ktorí s nami sladúčko vyprávajú a liberálov vychvaľujú, ba aj s dobrými maškrtkami sa už ponúkať idú. Jeden z tých najnebezpečnejších agitátorov je tu v našich Vrchoch bývajúci kazárik, ktorý pri samej hradskej býva a dobré kšefty s rozličným tovarom a drevom prevádza, pri čom mu vačok dobre napuchnúť, však interesi dobre vie rátať. On rozumie dobre nielen svojemu kšeftu, ale aj pre liberantov verbovať.

Žiaľ Bohu, smutná je to historia, ale pravdepodobne naše ženy ho rady navšívujú.

Včul mi prišlo na myseľ, čo som nedávno v našom obľúbenom Kresfane čítal: «Naša čelad!» Kedy my už samostatne smýšľať budeme?

Tento kazár, ktorý so svojou matkou Rachelou — jakožto vdovou — svoj kšeft prevádza, mohol sa už pred desiatmi rokmi oženiť. Nejedna slúžka sebe uňho «židuliatko» vyslúžila, každý rok aj tri slúžky pre veľké bruchá z jeho služby odísť musia. A tento človek je najlepší korteš, bo je ten krivonos v nejednej rodine zamiešaný. Keď sa do Bitče na trh vezie, v jeho spoločnosti vidíme takú ženu, ktorej muž do lepšej katolíckej spoločnosti patrí: ona istá žena je jemu aj pri tom kortešovaní na pomoci, čo sme pri voľbe na obecných výborníkov zkusili. — Čože by jeho neposlúchali, však je pekný chlap!

Či ale naši chlapi si od takých nešľachetností odpomôcť nemôžu? Jak to dlho ešte tak pôjde? Prečo ho už len neoženia?

Keď by ho aspoň tie zienky, čo tie sirôtky svoje «židuliatka» pestujú, zažalovaly, by mu aspoň ten naša-cherovaný majetok preriedili, tak jako mu tá Kisučanka urobila, keď ho zažalovala, tak že jej musel pár stovčiek z vačku vyplatiť.

Snáď len to už ináč prínde. Len sa pevno držíme našej zástavy, neposlúchajme falošných prorokov, judášov a krivonosov, istotne zvífazime! Čítajme len katolícke novinky a spisy. Čo je ale proti nám, s ošklivosťou odmrštíme.

My sa musíme už od včulajšieho dňa pod veliteľstvom mudrého a pevného ľudáka s veľkou usilovnosťou do jedného spolku riadiť, «Magdu-Rachelu» nenavšívovať, od toho pekného chlapa sa mámiť nedajme a judášov neposlúchajme.

Som ponížený služobník

Ľudák.

Poznámka: Ak je to všetko pravda, čo sa v tomto dopise píše, čo máme na to poznamenať? Maškrtne za «pekným chlapom» ženy, sprostí jako slony mužovia a bujný, vypasený žid: to je všetko vospolok seberovný hyd. Vám beztak žid robí poznámky, budte si len na ne pišni — tu je škoda každej litery — majte sa dobre!

Reč Michala Jurissa,

poslanca ľudovej strany na sneme.

Keď kráľa talianskeho Umberta zabili, liberáli vážnou tvárou o tom sa radili, jako by sa toto zlô, ktoré spoločnosti ľudskej hrozí, vyhojíť dalo. Tito páníci vždy nemoc zbadajú až vtedy, keď nemocný už dokonal, prv ale nebezpečnosť nemoce uznať nechcú.

Aj vtedy, keď kráľa Umberta zabili, dobrú radu dávali a radili, aby mocnári proti takýmto pádom zakročili. To isté radili aj vtedy, keď našu kráľovnu zo sveta zniesli; avšak po krátkom žmurkaní sa liberalismus zase pekne navrátil do svojej starodávnej kolaje. Jaknáhle mrtvého Umberta do Pantheonu pochovali, aj liberáli pekne zamlkli, a nič sa nepreviedlo. Avšak mocnári bárs by aj chceli, neboli by vstave anarchiu udusiť. A žandári v tomto ohľade nič vykonať nemôžu; najviac len to vykonať môžu, že väčší pozor môžu dať na život kráľov.

Avšak táto nemoc spoločnosti ľudskej má svoj liek; lenže sa liberáli toho lieku viac boja, nežli samej nemoce.

Jediný liek oproti nemoci tejto záleží v tom, aby kresťanské zásady uvedené boli do spoločnosti ľudskej. Lebo len vtedy, keď sa bude za čnosť pokladať smýšľanie kresťanské; len vtedy, keď toho človeka, ktorý vieru svoju verejne vyznáva, viacej sebe vážif budú, jako tých, ktorí sa zo svojou neverou vystatujú; len vtedy, keď vladári nie o to starať sa budú, jakoby cirkev utlačali, lež jakoby anarchiu a socialismus vykorenili; len vtedy sa môže smýšľať o tom, jakoby sa dal duch prievratu a revolúcie udusiť.

Ano, duch kresťanský musí celým svetom opanúvať. Avšak dotiaľ, dokiaľ liberáli a polomudrci sebe náboženstva nevšimnú; dokiaľ kríže zo škôl vyhadzujú; dokiaľ kríže z koruny kráľovskej bez všetkého trestu lámať môžu; dokiaľ ešte aj v parlamente túto vec za maličkosť pokladajú; dokiaľ takí mudrlanti sa nachádzajú, ktorí to myslia: že sa náboženstvo s učenosťou a s pokrokom nesrovnáva; dotiaľ sa ani mysleť nedá o tom, jako by anarchia udusená a utlačená byť mohla, lebo anarchia je plod ducha liberálneho. Tento sa teda musí predovšem aj s koreňom vytrhať a zničif.

Blúdne rozmýšľa ten, ktorý je v tom domnení, žeby to pre všeobecnú slobodu nebezpečné bolo, keby sa ľud ku Bohu navrátil. Však Fvangelium o mnoho prv ohlasovalo slobodu, rovnoprávnosť a braterstvo, nežli Francúzska revolúcia otvorila brány ústavu pre druhú triedu ľudu, a tak utvorila rad tretí, z ktorého včuf anarchia verbuje vojakov svojich. — Ku Pánu Bohu sa teda navrátiť musíme!

Kristus jest dejin sveta točnou, okolo tejto sa krúti celý svet.

Ku Kristu obrátené sú cesty všetkých národov; z kríža Kristovho pochádzajú osúdy všetkých pokolení. — A preto, keď vidíme krvou kráľovskou barvené meče, keď počujeme strieľať ten zbroj, s ktorým život panovníkov vyhášajú; to je hrozné znamenie toho, že bez Krista sa poriadok ani v krajine, ani v spoločnosti ľudskej udržať nemôže.

Chceme-li teda nebezpečenstvu vyhnúť, v Kristu veriť a po cestách jeho kráčať musíme, a to sice nielen v súkromnom živote, nielen v kruhu rodinnom, nielen v kostole, lež aj vo verejnom živote, vo škole, v parlamente, v divadlách, v kasárňach, u súdoch, slovom všade a vždy. A čo najhlavnejšie je, Krista musíme verejne vyznávať všade a vždycky, nielen slovom, ale aj zo skutky.

Toto je ten jediný liek oproti nemoci spoločnosti ľudskej.

A preto nemocná spoločnosť ľudská na základ kresťanský s ktorého vyvrhnutá jest, nazpáť dosadená byť musí. K tomu však predovšem za potreby jest, aby vláda svetská cirkev nehatila v jej právach. My žiadné privilegia, žiadné prednosti nežiadame, len svobodu, a ku tejto právo máme, lebo aj my sme občania vlasti, aj my platíme krvovú a peňažitú daň. — Zákony trestné nikdy nevynahradia Evangelium.

Dovolené teda a slobodné musí byť kázanie slova Božieho; musejú sa kríže, ktoré zo školy vyhodené byly,

do školy uviesť, vyučovanie mládeže musí sa na základ náboženstva založiť a na to sa hľadeť musí, aby mládež nielen dobre cvičená, lež aj nábožne vychovaná bola. Len tak môžeme úfať, že takých vychováme potomkov, ktorí kráľov zabijaf nebudú.

Dve vlády sú veľké na svete, jedna od druhej je neodvislá a samostatná, duchovná totižto a svetská. Dve tieto vlády sú podobné takému kostolu, ktorý má dve väže, na jednej väži stkveje sa kríž a na druhej koruna.

Cirkev katolícka vie dobre výstf s každou vládou svetskou, jestli vo svojom povolani hatená nebýva.

Tam je Amerika — republika — kde práve preto, že cirkev svobodu požíva, kvitne a podivným spôsobom sa šíri, tak že tam, kde pred 50 rokmi sotva 3—4 biskupstvá byly, včuf sa ích 30—40 nachodí. — Tam je Anglia, aj tu od toho času, čo cirkev katolícka svobodnejšia je, mnohí, veľmi mnohí sa do cirkvy katol. navracajú, a to sice nie z ľudu pospolitého, lež z radu najbohatších Lordov a vysokoučených anglikánskych kňazov, príklad toho je Visemann a Manning, predtým kňazi anglikanskí pozdejšie ale výchirní kardinali katolíckí a mnohí kňazi anglikanskí, ktorí opustiac svoje bohaté fary, sú chudobní, ale z presvedčenosti navracajú sa do lóna cirkvy katolíckej.

Tam je Švajčarsko, aj tam od toho času, čo cirkev katol. svobodnejšie dýcha, ustavične sa ona rozmáha.

Cirkev teda katolícka s každou triedou vlády dobre vie sa znášať, jestli vo svojom povolani hatená nebýva.

Avšak dokiaľ liberalismus hlavu vlády za pápeža chce ustanoviť, dokiaľ liberalismus dedinských notárov za farárov chce inštallovať, dokiaľ liberalismus pomocníkov dedinských notárov za kaplánov chce povýšiť, dotiaľ medzi vládou a cirkvou o pravom pokoji reči byť nemôže.

Iné povolanie má vláda, a iné povolanie má cirkev. Povolanie vlády je o časné dobré ľudu sa starať a nie cirkev v jej povolani hatif. Tieto dve vlády pekne podľa seba jestvovať môžu. Vláda svetská by sa starala o časné dobré ľudu, a cirkev by ľud vychovávala a k dobrému viedla.

Lenže liberalismus z ohľadu mravnosti ľudu špatne gazdoval. Zákonodarci uviedli zákon, podľa ktorého dovolené je Boha svobodne zapreť a bárs aj nič neveriť. — Takto nakazili ľud, k nesvedomitosti priviedli, a o vieru, ktorá jedine je vstave človeka v mnohých nebezpečenstvách života od zúfania osvobodif, a s nádejou večnej odplaty potešiť, zbavili. Takto gazdoval liberalismus, čo sa mravnosti dotýka.

Vidzme včuf, jako gazdoval liberalismus, čo sa časného dobrého dotýka.

Odpoveď na túto otázku nám najlepšie štatistika dá. Podľa štatistiky roku 1880-ho bolo v uhorskej krajine 17 a pol millionov ľudí. Z týchto bolo roľníkov 11 a pol millionov; teda tri štvrté čiastky boli gazda, sluha, delník, chlapi, ženy a deti. Toto sú tí, ktorí vlastnoručne sami zeme obrábali a zo zeme žili sami, a rodina jejich.

A majetky jako vyzerajú? Roku 1895-ho tých gazdov,

ktorí niže 5 jutrov zeme mali, bolo 1,279,000; takých malých gazdov, ktorí od 5 až do 100 jutrov zemou vládli, bolo 1,085,000; teda všetkých malých gazdov bolo spolu 2,364,000. — Toto sú tí, ktorí najviac dorábajú, toto sú tí, ktorí najviac dane platia, toto sú tí, ktorí obecné farchy znášajú, toto sú tí, ktorí krajinu s vojskom zapatrujú. Tohoto ľudu sila je spolu sila a zdravie celého národa. Tohoto ľudu hmotná neodvislosť je základom neodvislosti krajiny celej.

Prostredných gazdov, ktorí od 100 do 1,000 jutrov mali, bolo 20,000. — Veľkých statkárov, ktorí od 1,000 jutrov vyše zeme mali, bolo 4,000. Týmto prostredným a veľkým statkárom sa len vtedy dobre viedlo, keď s malými gazdy spoludržali.

Avšak s týmito majetky čo vykonal liberalismus? 1. Obfázil ich z daňou až k nezneseniu. 2. Obfázil ich z dlhy až ku pádu. György András povedal v Košiciach na shromáždení gazdovskom, že zem celej krajiny 5,000 millionov je hodná, na tejto však 3,000 aj 100 millionov farchy leží.

Liberalismus tak gazdoval, že najprv sama krajina narobila dlhov a potom prinútila ľud z exekúciami k tomu, aby aj on dlhov narobil; pokiaľ ale ľud k peniazom prinúť nemôhol, prinútený bol majetok svoj založiť a do gruntovnej knihy na stránku veriteľa prepísať, a keď ani toto nič nepomôhlo, prinútený bol gazda svoj dom a majetok predať. — Veľký statkár s tým, čo mu ešte zostalo, utiahol sa do mesta, vstúpil za pisára medzi úradníkov liberálnych a stal sa kortešom vlády. — Malý ale gazda na mizinu uvedený vzal palicu a kapsu zobračku do ruky a šiel chleba si vyhľadávať do sveta, do Európy, lebo do Ameriky.

A dlhov štatistika čo hovorí? R. 1891. malí gazdovia mali dlhov 205 millionov. R. 1895. 313 millionov, v roku 1898. už 333 millionov. Za 9 rokov vo viacej nežli v 3 millionov pádoch nové farchy intabulované boli na farchu malých gazdov, a za 9 rokov dlhy jejich vyrástly na 896 millionov.

Toto boli následky odpredajov a exekúcií. — Všetkí len vlny za jeden rok 270,000 majetkov odpredali gazdovia dobrovolne, a v 19,000 pádoch cestou exekúcie.

Takto liberalismus na vnivoč priviedol malých gazdov, Maďarov tak jako Slovákov, Nemcov tak jako Valachov bez všetkého ohľadu náboženstva a národností, lebo liberalismus podľa zásady rovnoprávnosti jedného každého jednako vyzlieka. A preto len vlny behom jedného roku 27,000 ľudí vystahovalo sa z krajiny s pasom úradným, a bez pasov koľkí? To nevie nikto.

Pokiaľ teda politika liberálna, jako som dokázal, ľud po 1. mravne skazila, a po 2. hmotne na zobračku palicu dovedla; nemravnosť ale a chudoba ľud do anarchie vedie; tu je čas, aby sme politiku liberálnu zanechali, a inú lepšiu uviedli; ináč neomýlné nasledovať bude ten hrozný a všeobecný prevrat, ktorým celý vzduch preplnený jest. Lebo dobre hovorí jeden starý grécky mudre: Krajinu vyvrátiť môže ľahko aj ten najposlednejší človek, ale pobúrenú do poriadku priviesť je veľmi

ťažko, jestli len z neba rýchle nezostúpi jeden Boh a nevezme opraty riadenia do ruky sám.

A pokiaľ aj väčšia vláda na liberalismuse založená jest, a ja politiku liberálnu za nebezpečnú uznávam, preto preliminár všeobecný neprijíam.

Odkazy redakcie.

Dopisovateľ z Košíc. «Dedinského hasiča» iba preto ste nedostali, bo tlačiareň nestačí mnohé objednávky zariadiť. Tomu sa však teraz už odpomohlo, a všetkým, ktorí knižku objednali a ju ešte neobdržali, rozpošle sa ona razom.

Píšete: «som slyšal sám osobne, jako jeden z tých pánov «népszámláló biztos» sa dohovárať s inými úradníkmi o spočítaní ľudu a povedal medziiným, že on aj takých, čo len «jó napot» znajú vysloviť, za maďarov napíše». Prosím vás, z toho si vy nič nerobte. Všetkí ani ničo vôbec rubriky pre národnosť v popisujúcich hárkoch. Ba ani pre materský jazyk ničo rubriky, len pre taký, ktorý kto najvďačnejšie vypráva, hocby sa ho snáď len pozdejšie bol naučil. Z toho vidno, že úradu ani z ďaleka nešlo o to, aby zvedel počet národností, a preto ani úradne nebude sa popis z tohto ohľadu za pravidelný považovať.

J. J. a Sp. A. Banská Bistrica. Pri novom roku býva veľa práce v expedícii, tak že za celé noci musejú pracovať aj s pomocníkmi. Stať sa môže tedy, že sa daktorá objednávka na čas nezariadi. Majte trpezlivosť, to sa všetko naprávi.

Vp. J. J. Dolná Lipnica. Vaša veľkodušnosť je síce veľmi chvalitebná aj obdivuhodná; ale keď chete s istotou hrať, posielajte také zásielky len na moju vlastnú adresu, ako som to v «L. sv. Antona» písal. Takto by ste bol aspoň vonkoncom istý, že pomoc tá dostane sa tým, pre ktorých ste ju poslal.

Odberateľ v Gedelovom. Na vašu otázku nemôžeme ešte dnes odpovedať, pokiaľ treba bude prehliadnúť asi 30 rokov. V budúcom čísle snáď vám odpoveď dáme.

Karol Vrábel. Kresfan zaniknul, lenže nie náš, lež to ten «Opravdový». Číslo vám bude riadne chodiť.

Ján Randík. Nevyrozumieme z vášho dopisu, že na čo sa on vzťahuje. Všetkí v našom časopise vy ste predsa nikomu neublížil. Tedy ani uverejniť nemôžeme tento dopis váš.

Karol Čičkányk. Ak ste peniaze poslal, teda obe noviny vám istotne musia odoslať.

Vp. A. Rojko. Za poslaný nám článok prijmite naše úprimné vďaky. Upotrebili sme ho ako ráčite vidieť už do tohoto čísla.

Kapustný prorok. Dopis je trochu dlhý, musíme ho zkrátiť, ináč je dobrý; ozať tešíme sa, že ste tak schopní do písania. Snáď v budúcom čísle príde váš dopis.

Dúbrava J. v Bpešti. Také knižky môžete si kúpiť tu v Pešti v tlačiarňi sv. Gerharda, Práter u. 44.

Spisy redakcii zaslané.

Zábavné a poučné knížky č. 3. Skrotenec a iné články, cena 20 hal. Turčianský Sv. Martin. Túto knižku pre jej rozmanitý, veľmi poučlivý obsah veľmi odporúčame. Dostať u kníhtlačiarско-účastinársky spolok v Turč. Sv. Martine.

N. V. Gogol' Revizor, komedia v piatich dejstvách. Preložil Fedor Jesenský. Cena 1 kor. Dostať u Fedora Jesenského v Trnave (Nagyszombat) a u slovenských knihkupcov. Pre ochotníkov našich divadelných hier výborne toto dielo snažne odporúčame.

Prítel domoviny. Ročník XVII. Svazek 2. Besové. Román.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klg. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·25—7·65 kor., peštianska 7·25—7·50 kor., z Báčky 7·10 kor., banátská 7·30 korún.

Raž: ————6·90 kor.

Jačmeň: na krm 5·50— — korún, do pálenice 6· — — — kor., na várku 7· — — — kor.

Kukurica: 4·30—4·70 kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	24·40	23·20	22· —	21·60	20·80	19·80
	6	7	7½	8		
	18·20	15·60	13·60	10·80		

Otruby po 100 kil.: drobné 8·30 korún, hrubé 8·60 korún.

Proso: 2·20—5·60 kor., všetko po 100 kil.

Ovos: 5·50— — kor.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7·75. — — brnava 7· — — —, pestrá 5· — — —, drobná 9·25—9·75, cúdená — — — —. *Hrach*: 10· — — —12· — — —, lúpaný 18· — — —. *Šušovica* horšia 11· — — —, lepšia 14· — — —. *Mak*: 25· — — —26· — — —, všetko po 50 klg.

Semená: Červená ďatelina nová 62· — — —70· — — —. Lucerna 41· — — —50· — — —, všetko 50 klg.

Sviňská masť 124—126· — — —, Slanina $\frac{3}{100}$ 120· — — — $\frac{4}{100}$ 116· — — —, udená dobrá slanina 116· — — — po 100 klg.

Lekvár srbský transito 42· — — —44· — — — po 100 klg.

Petrolej trojkrížový 47· — — —, dvojkřížový 45· — — — za 100 klg. netto.

Remeň: funtovice k. 154—160; terey prima k. 150—158; anglické odpadky k. 145—148; telaciny k. 460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. — — — —; ťažené k. — — — —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — —, väčšie — — — — metr. cent.

Spiritus odanený raffinovaný 116·50 — — —, denaturovaný 37· — — —37½.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaniu, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, záduhu, isebli, inftuente, žltosti, udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d.

Nie tajní prostriedok!

I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej síly zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspáť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a inftuenty. S doberkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42. M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

Telefon 395.

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekábatým prostriedkom hojacim, ulavujúcim a osilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vďakočinení potvrdujú istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šest' škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farby olejovej farby
50 hal. (25 kr.)
1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal.
(36 kr.)

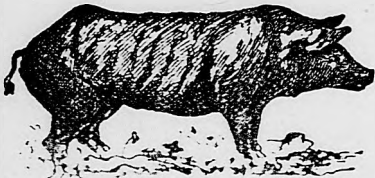
Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlátiť obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'asa 50 hal. (25 kr.)

Dostat'

u bratov Brüll
diel'novom sklade

Budapešť, VII., Dob-utcza 46.

Pozornosti našich hospodárov

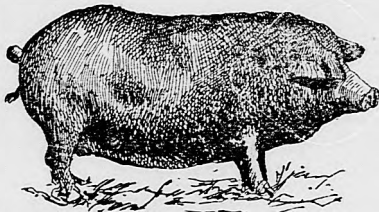
čo najvrelšie odporúčame po
celom svete rozšírený a za
výborne účinkujúci uznalý
liek

proti
dúlu sviň,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej: výbornou svojou chemickou
slohou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu
týchto v najväčšej miere
prípomáha: o čom mnoho
tisíc ďakujúcich listov a
osvedčení svedčí. — Cena
spolu s návodom jedného
pôvodného polkilového ba-
lika je

koruna 1.

jednokilového väčšieho

koruna 1.8019 kilového baliko franco
posiela**Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.**

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch
križov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už pre mnohým prinavrátil
úplne zdravie, — o čom pôvodné
dokumentá svedčia. Pri riadnom
užívaní povyháňa akékoľvek ne-
duhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho pri-
rodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybkosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej pôvodnej skl. is návodom je kor. 2.40

OD 20 ROKOV ZNÁME A CHÝRNÉ

Karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom
v Malackách (prešporská stol.)

SÚ VZÁCNYM A LACNÝM DOMÁCIM LIEKOM

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému,
katarrhu, zpuchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy,
zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenici, bleďačke a starým otoreným
ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná že i každý chudobný si ich kúpiť môže,
stojí totiž jedna škatuľka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci
6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňa-
žná hotovosť keď sa pošle poštovou poukázkou, tak zasielka piluliek pošle
sa s vyplatením už poštového kankolvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej
než balíček nezasielala sa.

Jedné zaslalstvo u Jána Friedricha, lekárnika v Malackách,
v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované byvajú, prosím
tieto len u mňa kupovať.

Výťah z pod'akovani

Veľactený pane lekárník! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše
pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše
zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľavosťou v hlave a
teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súrodov dva balíčky.
V Častkove, 26. januára 1899. *Martin Sedláček.*

Ctený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravot-
ných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnej boľavosti a mnoho som
utratil a ničim som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už
4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebesky dobráje
dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému. *Ján Horák.*
Vo Veľkej Bytci, 18. októbra 1898.

Blahorodý pane lekárník! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich
karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť
nemôžem, užívame ich celá rodina.
Štubňa, 9. augusta 1899. *Ján Pavoni, podnikateľ stavieb.*

Veľactený pane lekárník! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výteč-
ných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto,
lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky dá.
V Petrovci, Bácska 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárník! Uctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obra-
tom pošty 1 balík Vašich výborných karpatských piluliek, lebo blaho-
darejšieho lieku neznám proti zapchaniu a proti žalúdočnému katarrhu
nad Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.
V Sobotišti, 19. dec. 1899. *S úctou Ján Vrana, mlynár.*

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite m 1 balík
Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyličený prajem Vám
mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj rany; od Vašich
piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od
Nebo žiadate.
V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glauibez, v tovare na tannin.

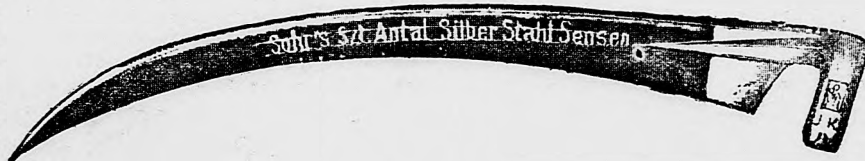
„Sohr Sväto-Antonská“ fabrika na striebornoocel'ové kosy, ktorej jediný a výhradný roz-
sielateľ a predavateľ je

Pán JOSEF SOHR v meste Somogy-Szill

ktorý aj vlani na londýnskej výstave zlatou medajlou a čestným diplomom bol vyznačený,

100 korún vyplatí tomu, kto
vie preukázať «Sohr Sväto-
Antonskú» kosu z daktorej inej
fabriky.

200 korún vyplatí tomu, kto
zpomedzi 100 «Sohr Sväto-
Antonských» vie preukázať päť
zlých kôs.

Kto **úplne spol'ahlivú** dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od
výšpomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hockomu na žiadosť **darom a vyplatene** zašle. *Obranná známka*

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Zimné mesiace sú najprihodnejšie objednáteľov shromažďovať. — **Shromažďiteľom výhody!** — Viac tisíc podakujúcich listov a
dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu. — Svedomitá výslaha. — Úplná záruka!

Tlačou Stephaneuma. V Budapešti, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.